

# WYROK

**W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 16 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

<b>Przewodniczący:</b>	<b>SSA Józef Wąsik (spr.)</b>
<b>Sędziowie:</b>	<b>SSA Sławomir Jamróg</b> <b>SSA Robert Jurga</b>
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 16 czerwca 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **H. T.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Zakładu Karnego**

**w N.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 28 listopada 2014 r. sygn. akt I C 5/13

- 1. oddala apelację;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Nowym Sączu na rzecz adwokata T. B. kwotę 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych sześćdziesiąt groszy), w tym 27,60zł podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I A Ca 383/15

## UZASADNIENIE

**Powód H. T.** wniósł pozew nadany 28 grudnia 2012r. w Areszcie Śledczym w Ś. skierowany przeciwko **Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Zakładu Karnego w N.** domagając się zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 140.000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kwoty 10.000,00 zł na wskazany cel społeczny - Dom Dziecka przy ul. (...) w P..

Roszczenie powoda zostało wywiedzione z naruszenia jego dóbr osobistych, tj. godności i zdrowia na skutek warunków w jakich odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w N.. Powód był osadzony w tej jednostce penitencjarnej w okresach od 17 lipca 2006 r. do 4 kwietnia 2007 r. oraz od 17 listopada 2010 r. do 4 stycznia 2011 r. Zajmował cele nr: (...)oraz (...). Głównym zarzutem stawianym przez powoda było osadzenie w celi dla osób palących, pomimo deklaracji, że powód jest osobą niepalącą. Oświadczenie z dnia 19 marca 2010r. o używaniu wyrobów tytoniowych powód złożył tylko na okres pobytu w Areszcie Śledczym w Ś., gdzie miał przez okres dwóch tygodni przebywać w celi z palącymi. Nie deklarował natomiast na piśmie w N., że jest osobą palącą. Umieszczenie w celi dla osób palących wywołało u powoda dyskomfort psychiczny, poczucie krzywdy i poniżenia, poważnie wpłynęło na obniżenie nastroju. Zgłaszał swoje zastrzeżenia i wnioski o przeniesienie do celi dla niepalących wychowawcy i psychologowi, lecz były one lekceważone. Zarzucił, że wychowawca wbrew jego woli uczynił w aktach adnotację, że powód jest osobą palącą, o czym powód dowiedział się dopiero w AŚ w Ś.. Roszczenie dotyczące okresu do 2 stycznia 2010 r. nie uległo przedawnieniu, ponieważ przebywając w ZK w N. powód nie uświadamiał sobie, że jego dobra osobiste zostały naruszone, był przyzwyczajony do poniżającego traktowania i uważał je za normalny aspekt odbywania kary pozbawienia wolności. Ponadto podniesienie zarzutu przedawnienia uznał za nadużycie prawa poprzez naruszenie zasad współżycia społecznego.

W toku postępowania powód rozszerzył żądanie pozwu domagając się przeproszenia na łamach gazety (...) za wyrządzenie krzywdy i przebywanie 309 dni w celach z osobami palącymi. Wskazał na uwzględnienie okoliczności przebywania w celi przeludnionej i korzystanie z łączonych łóżek. Wniósł o zamieszczenie w trzech kolejnych wydaniach Głosu (...) w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się wyroku ogłoszenia zajmującego co najmniej połowę pierwszej strony wydania tego czasopisma, oświadczenia o treści: „Zakład Karny w N. przeprasza pana H. T. za doznane przez niego krzywdy w czasie dwóch pobytów w tym zakładzie w okresie od 20.07.2006 r. do 04.04.2007 r. oraz od 17.11.2010 r. do 04.01.2011 r.

**Strona pozwana Skarb Państwa - Dyrektor Zakładu Karnego w N.** wniosła o odrzucenie pozwu, a na wypadek nieuwzględnienia tego zarzutu oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. Odrzucenie pozwu zostało oparte na zarzucie zawisłości sprawy, ponieważ powód w postępowaniu przed tut. Sądem do sygn. akt I C 1360/11 także wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa Dyrektorowi Zakładu Karnego w N. z żądaniem zapłaty wywiedzionym z warunków odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w N.. Na wypadek nieuwzględnienia powyższego zarzutu niweczącego powództwo strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia dotyczący okresu pobytu do dnia 2 stycznia 2010 r. - trzyletni termin przedawnienia zakończył bieg w dniu 2 stycznia 2013r. Powód gdyby rzeczywiście uważał, że warunki pobytu w zakładzie uwłaczają jego godności, mógł wystąpić z powództwem znacznie wcześniej.

Niezależnie od powyższych zarzutów powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ powód nie wykazał podnoszonych twierdzeń o złych warunkach w celi oraz zakwalifikowaniu do celi dla palących pomimo deklaracji o niepaleniu. W okresie nieobjętym zarzutem przedawnienia powód przebywał w celi nr (...) o pow. 27,12m<sup>2</sup> przeznaczonej dla 9 osób i taki był skład osobowy pomieszczenia. Warunki bytowe oraz wyposażenie były zgodne z normami wynikającymi z takich aktów prawnych jak: Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. nr 152 poz. 1493), Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. nr 186 poz. 1820), Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (Dz. nr 194 poz. 1902). Powód został osadzony w celi dla osób palących, ponieważ taka adnotacja była zamieszczona w jego aktach. Powód nie zgłaszał wniosku o przeniesienie do celi dla niepalących.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 27 sierpnia 2013 r. Sąd oddalił zarzut strony pozwanej zmierzający do odrzucenia pozwu.

**Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, zaskarżonym wyrokiem:**

1/ oddalił powództwo,

2/ przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Nowym Sączu na rzecz adwokata J. G. z Kancelarii Adwokackiej ul. (...) w N. kwotę 147,60 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu,

3/ przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Nowym Sączu na rzecz adwokata T. B. kwotę 147,60 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu,

4/ zasądził od powoda H. T. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu związanych z reprezentacją Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego w N. w niniejszej sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Cele mieszkalne w Zakładzie Karnym w N. są wyposażone zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi przepisami i normami Służby Więziennej. Łóżka są jednoosobowe, piętrowe. Wraz z osadzonym do zakładu karnego jest dostarczana teczka z danymi osobowymi oraz zdrowotnymi. Jedna z rubryk dotyczy używania bądź nie wyrobów tytoniowych. Na podstawie takich adnotacji oraz oświadczenia słownego osadzony jest rozmieszczany w celi dla osób palących lub niepalących. Może zdarzyć się, że na krótki okres czasu osadzony jest umieszczany w celi bez względu na składaną deklarację co do palenia tytoniu. Taki pobyt ma charakter tymczasowy i krótkotrwały. Ponadto w każdej chwili osadzony może zgłosić wychowawcy lub personelowi więziennemu wniosek o zmianę kategorii, tj. z niepalącego na palącego lub na odwrót. Wówczas odbierane jest oświadczenie od takiego osadzonego na piśmie i niezwłocznie jest on umieszczany w celi mieszkalnej zgodnej ze złożoną deklaracją. Nie zdarza się, by takie wnioski osadzonych były lekceważone lub nieuwzględniane. O ile zdarzyłyby się przypadki zlekceważenia takiego wniosku, osadzony ma prawo napisać skargę do Dyrektora Zakładu Karnego, który jest zobligowany ją rozpoznać.

Powód H. T. s. K. odbywał karę pozbawienia wolności

w Zakładzie Karnym w N. w okresach od 17 lipca 2006 r. do 4 kwietnia 2007 r. oraz od 17 listopada 2010 r. do 4 stycznia 2011 r. W tym okresie, w Zakładzie Karnym w N., podobnie jak i w innych zakładach penitencjarnych w kraju powszechnie było zjawisko przeludnienia (okoliczność niesporna). Podczas osadzenia w Zakładzie Karnym w N. powód przebywał w następujących celach oddziału(...)pawilonu(...):

- nr (...) o pow. 13,70 m<sup>2</sup> w okresie 20-25 lipca 2006 r. - w okresie 24-25 lipca 2006 r. norma powierzchniowa przypadająca na osadzonego była mniejsza niż 3m<sup>2</sup> (łącznie 5 osadzonych - na każdego osadzonego przypadła powierzchnia 2,74m<sup>2</sup>),

- nr (...) o pow. 30,81 m<sup>2</sup> w okresie od 25 lipca 2006 r. do 21 marca 2007 r. - w celi przebywało od 10 do 14 osób, norma powierzchniowa 3m<sup>2</sup> na osadzonego była dotrzymana jedynie w okresie 12-16 lutego 2007 r., kiedy w celi przebywało 10 osadzonych, w pozostałych okresach norma powierzchniowa nie była dotrzymywana i wynosiła od 2,2m<sup>2</sup> do 2,8m<sup>2</sup> na osadzonego,

- nr (...) o pow. 29m<sup>2</sup> w okresie 21-30 marca 2007 r. przy zachowaniu normy powierzchniowej dla 8-9 osadzonych,

- nr (...) o pow. 21,61m<sup>2</sup> w okresie od 30 marca do 04 kwietnia 2007 r., gdzie łącznie przebywało 8 osadzonych, norma nie została dotrzymana i wynosiła 2,70m<sup>2</sup> na osadzonego. W dniu 4 kwietnia 2007r. powód został przetransportowany do Zakładu Karnego w T..

Powód ponownie został osadzony w Zakładzie Karnym w N. w okresie od 17 listopada 2010 r. do 4 stycznia 2011 r. w pawilonie(...) w celi nr (...) o pow. 27,12 m<sup>((2))</sup>, w której norma powierzchniowa 3m<sup>((2))</sup> na każdego osadzonego została zachowana (9 osadzonych). W dniu 04 stycznia 2011 r. powód został przetransportowany do Aresztu Śledczego w Ś..

Podczas pobytu w Zakładzie Karnym w N. powód był rozmieszczony w celach mieszkalnych zgodnie z deklaracją dotyczącą używania bądź nie wyrobów tytoniowych. Ponieważ złożył takie oświadczenie dnia 19 marca 2010 r., do akt została dołączona notatka o używaniu wyrobów tytoniowych. Powód został osadzony w celi dla palących.

W czasie osadzenia w latach 2006-2007 powód był umieszczony w celi dla palących. Nie skarżył się na warunki panujące w celi. Nie składał skarg z tym związanych.

W czasie osadzenia, w okresie od listopada 2010 do stycznia 2011 r. powód również przebywał w celi dla palących, pomimo iż sam nie palił. Zgłaszał współosadzonym, że składał skargi i wnioski o przeniesienie do celi dla niepalących. Osadzeni ustalili, że w nocy nie palą. Wietrzenie cel było pomiędzy nimi uzgadniane. Nie było na tym tle konfliktów. Warunki sanitarne, wentylacja, oświetlenie, przestrzeń dla każdego z osadzonych były dobre. Powód nie skarżył się na te warunki.

Powód nie skarżył się na warunki pobytu w Zakładzie Karnym w N.. Dopiero po przetransportowaniu do Aresztu Śledczego w Ś. w dniu 5 stycznia 2011 r. poprosił o umieszczenie w celi dla niepalących. W związku z powyższym został umieszczony w takiej celi mieszkalnej i zmieniono jego status odnośnie używania wyrobów tytoniowych.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dołączonej do akt dokumentacji Zakładu Karnego w N., dokumentów znajdujących się w aktach sprawy I C 1360/11 tut. SO oraz zeznań świadków i powoda.

Świadek K. M. (od 00:03:56 k.88/2) wychowawca w ZK w N., złożył obiektywne zeznania na okoliczność metodyki kwaterowania osadzonych w celach mieszkalnych z uwagi na preferencje co do używania tytoniu, a także objaśnił procedurę zmiany zaszeregowania takiego osadzonego w razie zmiany powyższych preferencji. Brak podstaw do podważenia wiarygodności jego zeznań.

Świadkowie: K. K. (2) (od 00:01:03 k.136), J. K. (od 00:04:04 k.192) i K. K. (3) (od 00:07:25 k.192), odbywali karę pozbawienia wolności w tych samych celach mieszkalnych, w których w okresie 2006-2007 przebywał powód. Zgodnie podali, że były to cele dla osadzonych palących. Strona pozwana tym okolicznościom nie zaprzeczyła. Jednogłośnie też wskazali, że powód nie palił. Świadkowie z uwagi na niepamięć nie potrafili kategorycznie stwierdzić, czy w tamtym okresie powód składał skargi na umieszczenie w celi dla palących i wnioski o przeniesienie. Wątpliwości te wyjaśnił sam powód, który składając zeznania jednoznacznie przyznał, że podczas pierwszego pobytu w ZK w N. nie zgłaszał wniosków o przeniesienie, pomimo że był niepalący, a umieszczono go w celu dla palących. Wnioski takie miał zgłaszać dopiero podczas drugiego pobytu w okresie 2010-2011.

Świadek J. R. składając zeznania w sprawie I C 1360/11 tut. Sądu (z dnia 07.02.2013r. od 00:03:26 k.139) podał, że był współosadzony w tej samej celi z powodem w okresie 2010-2011 i potwierdził, że powód zgłaszał wnioski o przeniesienie go do celi dla niepalących, ponieważ nie używał wyrobów tytoniowych.

W ocenie Sądu zeznania tego świadka, a także zeznania powoda (k.224 Cps 31/14/3 SR w Szamotułach) w tym zakresie nie mogły zostać ocenione jako wiarygodne. Zdaniem Sądu wszelkie formy niezadowolienia osadzonych z warunków odbywania kary są zgłaszane i gromadzone w dokumentacji więźnia. W teście powoda brak adnotacji o tym, by zgłaszał niezadowolenie z powodu osadzenia w celi z palącymi, by składał wnioski o przeniesienie do celi dla niepalących. Powód nie uprawdopodobnił tych okoliczności. Pomimo twierdzeń, że zgłaszał zastrzeżenia wychowawcy

oraz psychologowi, brak o tym jakiegokolwiek adnotacji, nadto nie powołał tych osób na świadków w sprawie. Z wiarygodnych, przekonujących i kategoriycznych zeznań świadka K. M. wynika, że gdyby tylko powód zgłosił wniosek o przeniesienie, konsekwencją tego byłoby odebranie od niego oświadczenia na piśmie o nieużywaniu wyrobów tytoniowych i niezwłocznie zostałyby umieszczone w celi dla osób niepalących. Brak jakiegokolwiek śladu, by powód takie wnioski zgłaszał. Z tego powodu zeznania świadka J. R. i powoda w tym zakresie są niewiarygodne. Nie ma także podstaw do uznania za prawdziwe twierdzeń powoda, że oświadczenie złożone w AŚ w Ś. miało charakter terminowy, tj. że powód godził się tylko na dwutygodniowy okres umieszczenia w celi dla palących. Z żadnego oświadczenia powoda zastrzeżenie takiego ograniczenia nie wynika.

Sąd oddalił wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychologa na okoliczność ustalenia czy przebywanie w celach z osobami palącymi wpłynęło na jego stan psychofizyczny. Powód reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika nie przejawiał inicjatywy dowodowej zmierzającej do uprawdopodobnienia powyższych okoliczności. Nie zostały wykazane okoliczności uzasadniające dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychologa. Powód nie wskazał w jaki sposób i wskutek jakich czynników uległ pogorszeniu stan jego zdrowia psychicznego, czy leczył się lub leczy się z tego powodu i w jaki sposób. Nie został nawet wskazany dowód z książeczki zdrowia powoda. Z powyższych przyczyn Sąd nie uznał za zasadne sięganie do wiedzy specjalnej biegłych i wniosek powoda w tym zakresie oddalił. Dodatkowo w ocenie Sądu wniosek ten nie był istotny z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy także ze względów, o których mowa będzie w dalszej części uzasadnienia.

Świadek S. K. zmarł 24 listopada 2011 r. (informacja z dnia 25.09.2013r, k.119). Nie udało się ustalić adresu świadka R. G., dlatego Sąd ten wniosek pominął (k.136/2). Pełnomocnik powoda cofnął wnioski dowodowe o przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków M. G., S. K., J. S., A. S., K. P., W. K., G. P., S. Z., P. P. - wobec czego Sąd pominął dowody z zeznań tych świadków (k.192/2).

Prawomocnym postanowieniem z dnia 27 sierpnia 2013 r. Sąd oddalił zarzut strony pozwanej oparty na zawisłości sporu w sprawie objętej żądaniem w niniejszym postępowaniu z uwagi na tok sprawy o sygn. I C 1360/11 tut. Sądu. W sprawie I C 1360/11 powód wystąpił z powództwem skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Zakładu Karnego w N. domagając się zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 70.000,00 zł za naruszenie jego dóbr osobistych w postaci godności oraz prawa do intymności poprzez warunki w jakich odbywał karę pozbawienia wolności w pozwanym zakładzie karnym, a także kwoty 10.000,00 zł na cel społeczny. Roszczenie powoda oparte zostało na warunkach w jakich odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w N. w okresach: 17 lipiec 2006 r. - 4 kwiecień 2007 r. oraz 17 listopad 2010 r. - 4 styczeń 2011 r. Zdaniem powoda do naruszenia wskazanych powyżej dóbr osobistych doszło wskutek: przeludnienia w celi, niewłaściwych warunków sanitarno-bytowych, braku warunków do zachowania prywatności i intymności, niedostatku czasu spędzanego poza celą, złym oświetleniem oraz brakiem właściwej wentylacji, narażeniem na konflikty ze współwięźniami. Zachodzi tożsamość stron oraz okresu, w którym miało dojść według powoda do naruszenia jego dóbr osobistych, lecz odmienna jest podstawa faktyczna żądań. W poprzedniej sprawie powód nie podnosił zarzutu umieszczenia go w celi dla palących jako podstawy naruszenia jego dóbr osobistych.

W ocenie Sądu powództwo z jakim powód wystąpił w niniejszej sprawie nie zasługiwało na uwzględnienie. Sam fakt skazania i orzeczenia wobec powoda kary pozbawienia wolności nie powoduje umniejszenia standardów traktowania jego osoby jako podmiotu praw, któremu przysługuje ochrona dóbr osobistych, tj. godność i zdrowie.

Pierwszy okres pobytu powoda w ZK w N., z którego wywodził roszczenie uległ zakończeniu z dniem 4 kwietnia 2007 r. Od dnia następnego liczyć należy w ocenie Sądu bieg terminu przedawnienia co do tej części roszczenia. Powód argumentował, że wówczas nie posiadał wiedzy o przysługujących mu roszczeniach, o umieszczeniu w dokumentacji adnotacji, że jest osobą palącą, o czym dowiedział się dopiero po zakończeniu drugiego pobytu w ZK w N. w 2011 r. po przetransportowaniu do AŚ w Ś.. Twierdzenia te nie mogą się ostać. Składając zeznania w sprawie IC 1360/11 dotyczącej żądania zadośćuczynienia z tego samego okresu, lecz z innej podstawy faktycznej powód podał: „pierwszy raz założyłem sprawę przeciwko ZK po wyjściu w 2007 r., wtedy już wiedziałem, że jest taka możliwość. Dowiedziałem się o tym od współosadzonych” (k.153/2 akt I C 1360/11 tut. Sądu). Powód zatem już w 2007 r. wiedział

o prawie sformułowania żądania oraz podmiocie odpowiedzialnym, a więc od dnia następnego po opuszczeniu ZK (5 kwietnia 2007r.) rozpoczął bieg termin przedawnienia, który upłynął po trzech latach, czyli z dniem 05 kwietnia 2010 r. Pozew został nadany w dniu 28 grudnia 2012 r., zatem już po upływie okresu przedawnienia. Sąd nie podzielił argumentacji powoda, by zgłoszony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia stanowił wyraz nadużycia prawa niezaskługującego na ochronę (art. 5 k.c.). Niezależnie od powyższego w ocenie Sądu, także w okresie objętym zarzutem przedawnienia powód nie wykazał, by ze strony pozwanego ZK wystąpiło bezprawne zachowanie skutkujące obowiązkiem uwzględnienia roszczenia o ochronę dóbr osobistych. Niewykazanie naruszenia dóbr osobistych powoda poprzez umieszczenie w celi dla osób palących, podczas gdy powód nie palił dotyczy także drugiego okresu osadzenia, tj. od 17 listopada 2010 r. do 4 stycznia 2011r., nieobjętego zarzutem przedawnienia.

Powód powoływał się na to, że jest osobą niepalącą. Nie powołał dowodu z jego teczki osobowej prowadzonej dla osadzonego, która pozwoliłaby bezpośrednio zweryfikować, czy istotnie w dokumentacji był zaszeregowany jako osoba nieużywająca wyrobów tytoniowych. Podczas obu okresów osadzenia w ZK w N. był umieszczany w celi dla palących. Jak wynika z wiarygodnych zdaniami Sądu zeznań świadka K. M. - wychowawcy w ZK w N. - rozmieszczenie osadzonych w celach mieszkalnych jest uwarunkowane m.in. preferencjami co do używania wyrobów tytoniowych. Informacje dotyczące tego zagadnienia są umieszczone w teczce osobowej osadzonego, która jest dostarczana do zakładu karnego. Ponadto od przywiezionego osadzonego odbiera się ustne oświadczenie, co do jego tolerowania lub nie palenia tytoniu. Dopiero po zweryfikowaniu tych preferencji osadzony jest umieszczany we właściwej celi mieszkalnej. Może zdarzyć się krótkotrwały przydział w celi niezgodnej z preferencjami, lecz tylko do czasu przeniesienia do celi właściwej.

Podczas obu pobytów w ZK w N. powód był umieszczany w celach dla palących, co było okolicznością bezsporną w sprawie. Nie wykazał, by zostało to uczynione wbrew jego woli. Składając zeznania w tut. sprawie przyznał, że podczas pierwszego okresu pobytu w latach 2006-2007 nie składał w związku z tym skarg ani wniosków o przeniesienie. Nie zapamiętał takich zachowań współosadzeni z powodem więźniowie - świadkowie zeznający w niniejszej sprawie. Wywnioskować z powyższego należy zatem, że powód był zaszeregowany jako osoba używająca wyrobów tytoniowych. Skoro nie przejawiał niezadowolenia z powodu osadzenia z palaczami, nieuzasadnione jest teraz podnoszenie, że warunki odbywania kary tym spowodowane były dla niego dotkliwe i uwłaczały jego godności oraz szkodziły zdrowiu.

Co do drugiego okresu z lat 2010-2011 powód powołał się na to, że zgłaszał administracji ZK, że nie powinien być osadzony z palącymi, tj. informował o tym wychowawcę oraz psychologa. Potwierdził to zeznający w sprawie o sygn. I C 1360/11 J. R. osadzony w tej samej celi mieszkalnej, lecz z powodów powyżej opisanych Sąd nie dał mu wiary. Podążając za zeznaniami K. M. Sąd przyjął, że gdyby powód chciał zmienić celę na taką, w której przebywali niepalący lub zmienić zaszeregowanie na osobę nieużywającą wyrobów tytoniowych, pozostałby po tym ślad w dokumentacji zakładu, w teczce personalnej osadzonego. Powód takich dokumentów nie przedstawił, ani nie zawniósł dowodu z nich. Nie sprecyzował nawet kiedy i komu zgłaszał wnioski, w jaki sposób zostały one rozpatrzone. Był przy tym uprawniony składać nawet skargi do Dyrektora ZK. Brak jest jakichkolwiek śladów na taką działalność powoda. Niezależnie od powyższego Sąd zauważył, że okres, z którym powód wiąże roszczenie (z lat 2010-2011) obejmuje zaledwie niepełne 3 miesiące. Powód nie podniósł ani nie wykazał, by w tym okresie w związku z pobytem w celi dla palących doznał szczególnego dyskomfortu, by ten pobyt wywołał negatywne skutki w jego zdrowiu psychicznym lub fizycznym. Nie sprecyzował czy i ile osób paliło, jak często, w jaki sposób objawiał się u niego dyskomfort, na czym polegało w tych warunkach naruszenie jego godności oraz zdrowia. Brak informacji o tym, by pobyt w tym okresie z palącymi był przyczyną leczenia somatycznego lub psychologicznego powoda.

Zdaniem Sądu Okręgowego, powód nie udowodnił by czuł się skrzywdzony, poniżony, czy upokorzony, zatem zgłaszane przez niego obecnie roszczenie jest nieuzasadnione. W swoich zeznaniach powód wskazał również, że jedynie narzekał, na to że przebywał w celi z osobami palącymi. Warunki odbywania kary przez powoda nie odbiegały od warunków w jakich wciąż zamieszkuje znaczna część społeczeństwa. Podkreślić należy, że osadzeni przebywają w celach więziennych, w których znaleźli się po to, by odbyć orzeczoną względem nich karę za popełnione przestępstwo, a to wiąże się z określonymi niedogodnościami, wynikającymi m.in. z tego, że lokal, jakim jest cela nie zapewnia

wszystkich wygód właściwych pomieszczeniom domowym, czy hotelowym, ale ma zapewnić minimalne, wystarczające warunki bytowe.

Reasumując powód nie wykazał, by umieszczenie go w celi dla palących naruszało jego dobra osobiste w postaci godności i zdrowia. Działania pozwanego nie nosiły cech bezprawności. Bezprzedmiotowe było wobec powyższego czynienie w sprawie dalszych ustaleń. W związku z powyższym przy zastosowaniu art. 23, 24 i 448 k.c. powództwo zostało w całości oddalone.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc.

**Apelację od tego wyroku wniósł powód** zaskarżając wyrok z pkt I i IV. Zarzucił:

1/ obrazę przepisów prawa materialnego - art. 23 k.c. i 448 k.c. poprzez błędną jego

wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, art. 23 k.c. przez przyjęcie braku podstaw do uwzględnienia żądania powoda, w sytuacji wykazanego rozmiaru dolegliwości doznanych przez skarżącego, a tym samym naruszenie art. 30 Konstytucji RP w zw. z art. 10 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Publicznych z dnia 19 12 1966 r. w zw. z art. 3 Konwencji o ochronie prawa człowieka i podstawowych wolności z 4 12 1950 r.,

2/ obrazę przepisów prawa materialnego - art. 442<sup>1</sup> k.c. w zw. z art. 121 pkt 4 k.c. poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie,

3. naruszenie przepisów prawa procesowego 227, 231 art. 233 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. przez:

a) przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i zinterpretowanie dowodów wyłącznie na korzyść strony pozwanej, polegające na nie rozważeniu w toku podejmowania decyzji wszystkich okoliczności, które to uchybienie proceduralne miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, w tym:

b) sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez ustalenie, że pozwany nie naruszył dóbr osobistych powoda, i że nie istniały uchybienia w działalności pozwanego stąd nie skutkowały powstaniem szkody u powoda;

c) uznanie, iż zeznania świadka J. R. oraz powoda, a także dokumentacja przedstawiona przez Zakład Karny w N. wykazująca powierzchnię w/w cel oraz warunki sanitarne, a także ilość osób palących i niepalących przebywających we wskazanych wyżej okresach nie skutkują ustaleniem powstania jakiegokolwiek szkody u powoda;

4. naruszenie przepisów postępowania, a w szczególności art. 102 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że sytuacja powoda nie stanowi przypadku uzasadniającego odstąpienie Sądu od nie obciążania powoda kosztami procesu.

W związku z powyższym wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, przy pozostawieniu temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej, względnie o zmianę zaskarżonego wyroku w całości, poprzez uwzględnienie żądań powoda i zasądzenie od strony pozwanej solidarnie względnie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika powoda nie uiszczonych przez nikogo kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Również w piśmie wniesionym osobiście przez powoda zawarte są takie same zarzuty i wnioski. Powód podkreślił, że od 1996 r jest osobą niepalącą i nie toleruje przebywania z osobami palącymi.

**Sąd Apelacyjny zważył co następuje.**

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie, zaś zawarte w niej zarzuty, nie mogą prowadzić do wzruszenia zapadłego w I instancji rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny przyjął za swoje oraz trafnie zastosował przepisy prawa procesowego i materialnego.

Na wstępie wskazać należy, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji (art. 378 §1 k.p.c.) na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (art.382 k.p.c.) z tym zastrzeżeniem, że przed sądem pierwszej instancji powinny być przedstawione wyczerpująco kwestie sporne, zgłoszone fakty i dowody, a prezentacja materiału dowodowego przed sądem drugiej instancji ma miejsce wyjątkowo (art. 381 kpc).

Zgodnie z uchwałą składu 7 sędziów (III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz.55), której nadano moc zasady prawnej, sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego. Innymi słowy, jeśli apelujący zarzutów tego rodzaju nie zgłosi, zagadnienie naruszenia przepisów procesowych pozostawać musi poza sferą zainteresowania Sądu (za wyjątkiem tych przepisów, które przełożyć się mogą na stwierdzenie nieważności postępowania, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca).

Odnosząc się do zarzutów apelacji należy wskazać, że prawidłowe zastosowanie prawa materialnego jest uzależnione od poczynienia prawidłowych ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy. Temu służy postępowanie dowodowe zgodnie z którym na podstawie art.6 k.c. i 232 k.p.c. strony zobowiązane są przedstawić sądowi rozpoznającemu sprawę dowody na poparcie swych twierdzeń.

Nieskuteczny okazał się przede wszystkim zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc. Zarzut przekroczenia zasad sędziowskiej oceny dowodów wymaga wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, a nie tylko postawienia takiego zarzutu bez wyjaśnienia, na czym dokładnie zdaniem strony wnoszącej apelację to naruszenie polega.

Powód nie uzasadnił w sposób przekonujący postawionego w apelacji podstawowego zarzutu nienależytej oceny zeznań świadka J. R., samego powoda oraz dokumentacji przedstawionej przez Zakład Karny w N. odnośnie powierzchni cel, warunków sanitarnych oraz ilości osób palących i niepalących przebywających w celach.

Dla konstruowania zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c, nie jest wystarczające przekonanie strony wnoszącej apelację o innej niż przyjął Sąd doniosłości poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena Sądu. Przepis 233 § 1 k.p.c. jest naruszony, gdy ocena materiału dowodowego koliduje z zasadami doświadczenia życiowego lub regułami logicznego wnioskowania. Zarzuty naruszenia reguł postępowania muszą wskazywać konkretne czynności procesowe lub ich brak, a takiego opisu brakło w niniejszej apelacji.

Niemniej jednak wskazać należy, iż analiza materiału dowodowego dokonana przez Sąd Apelacyjny potwierdziła słuszność dokonanych ustaleń faktycznych. Sąd I instancji wyraźnie w uzasadnieniu wskazał na jakich dowodach oparł swe ustalenia, dlatego też za chybiony należało uznać zarzut naruszenia art. 328 § 2 kpc, albowiem uzasadnienie zawiera wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, wskazanie na jakich faktach Sąd oparł swoje rozstrzygnięcie, wskazał dowody, na których się oparł. Wyrokowanie i odtworzenie procesu decyzyjnego Sądu Okręgowego jest jak najbardziej do prześledzenia i poddaje się kontroli instancyjnej. Sąd Okręgowy ustalił prawidłowo stan faktyczny, który w ocenie Sądu Odwoławczego jest szczegółowy i prawidłowo odwołuje się do dowodów przeprowadzonych w sprawie.

Także wskazana podstawa prawna rozstrzygnięcia nie budzi wątpliwości. Sąd Okręgowy przeprowadził konieczną analizę prawną oraz subsumcję stanu faktycznego. Uznać zatem należało, iż dyspozycja art. 328 § 2 k.p.c. nie została naruszona, a Sąd Odwoławczy w pełni mógł przeprowadzić kontrolę instancyjną na podstawie tak skonstruowanego uzasadnienia, albowiem wskazano w nim konieczne elementy, umieszczono fakty i podstawy prawne oraz przedstawiono tok rozumowania, które łącznie były podstawą wyrokowania.



Należy zwrócić uwagę, że zeznania świadka J. R. odnośnie składanych wniosków o przeniesienie do celi z osobami niepalącymi nie są zdecydowane i konkretne. J. R. sam nie był świadkiem tych oświadczeń, skoro stwierdził „Z tego co wiem ..”. Mógł zatem tę widzę czerpać od samego powoda. Jednak ani świadek ten ani powód nie potrafili wskazać konkretnych sytuacji, w których miałyby dojść do złożenia takich wniosków lub sytuacji poniżającego traktowania powoda. Zarzuty powoda stanowią bądź powtórzenie twierdzeń powoda z postępowania przed Sądem I instancji bądź nieuzasadnioną polemikę w ustaleniami dokonanyymi w jego toku.

Wobec braku skutecznego podważenia stanu faktycznego sprawy o naruszeniu prawa materialnego nie może być mowy. Skoro powód z własnej woli przebywał w celi z osobami palącymi, to niezależnie od motywów takiej decyzji oraz faktu czy jest osobą palącą czy nie, nie może skutecznie z tej sytuacji wywodzić dla siebie roszczeń odszkodowawczych. Przebywanie z osobami niepalącymi lub palącymi jest prawem powoda i funkcjonariusze Zakładu Karnego nie mogli zmusić powoda do zmiany decyzji. Treść zeznań i pism procesowych powoda wskazuje, że powód jest osobą bardzo pewną siebie, świadomą swoich praw, odważną i zdecydowaną, dlatego zupełnie nie jest wiarygodnym, aby powód nie złożył skargi na wychowawcę czy psychologa do Dyrektora Zakładu, gdyby jego ustne wnioski były lekceważone.

Należy podkreślić, że każda osoba pozbawiona wolności zachowuje swe prawa i wolności gwarantowane Konstytucją, z wyjątkiem prawa do wolności osobistej. Poszanowanie godności należy do fundamentalnych zasad porządku konstytucyjnego, zgodnie z którą, przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna. Jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych (art. 30 Konstytucji). Obowiązek ten powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie państwo działa w ramach imperium, realizując swoje zadanie represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka represji. Jednak w niniejszej sprawie powód nie zdołał wykazać przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa.

Należy mieć również na uwadze, że nie każde naruszenie dóbr osobistych rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc. Znaczenie ma również charakter dobra, intensywność naruszenia i czasokres trwania. Nie zostało wykazane aby inne wskazywane przez powoda niedogodności – niż przebywanie z osobami palącymi - w czasie odbywania kary pozbawienia wolności miały cechy dręczenia lub upokarzania powoda i wywołały w nim poczucie krzywdy, które musi być skompensowane, zaś poziom nieuniknionego cierpienia towarzyszącego pozbawieniu wolności przekroczył minimalny poziom tych dolegliwości. Zarzuty powoda o złych warunkach bytowych nie zostały potwierdzone.

Zgodnie z art. 417 § 1 kc za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tą władzę z mocy prawa. Do przesłanek odpowiedzialności deliktowej w rozumieniu powyższego przepisu należą zatem niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej oraz szkoda i związek przyczynowy między tym zdarzeniem a szkoda. Przy ustalaniu odpowiedzialności z tytułu czynów niedozwolonych znajdują zastosowanie przepisy ogólne dotyczące związku przyczynowego, szkody i sposobów jej naprawienia ( art. 361 - 353 kc ). Brak którejkolwiek z tych przesłanek wyłącza odpowiedzialność sprawcy czynu. Pojęcie szkody odnosi się do wszystkich uszczerbków w dobrach lub interesach prawnie chronionych, których poszkodowany doznał wbrew swej woli. Aby danemu podmiotowi można było przypisać czyn niedozwolony należy ponadto wykazać istnienie związku przyczynowego między tym czynem a spowodowaną szkodą. Ponadto czyn taki musi posiadać pewne znamiona odnoszące się do jego strony podmiotowej (wina) i przedmiotowej (bezprawność ). Wykazanie większości tych okoliczności obciąża powoda bowiem to on z określonych zdarzeń dotyczących odbywania kary pozbawienia wolności wyprowadza konsekwencje w postaci odpowiedzialności cywilnoprawnej strony pozwanej. W niniejszej sprawie jak trafnie przyjął Sąd Okręgowy, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, brak jest podstaw do przyjęcia bezprawności działania lub zaniechania strony pozwanej co wyklucza możliwość przyjęcia jej odpowiedzialności na powyższej podstawie.

Wobec braku wykazania faktów mogących rodzić odpowiedzialność strony pozwanej traci na znaczeniu zarzut naruszenia art. 442<sup>1</sup> kc w związku z art. 121 pkt 4 kc, niemniej Sąd Apelacyjny w całości podziela stanowisko Sądu I Instancji, co do przedawnienia roszczenia opartego na faktach dotyczących pierwszego pobytu powoda w zakładzie strony pozwanej, przy czym brak wyjątkowych okoliczności – w szczególności leżących po stronie pozwanej – do nieuwzględnienia tego zarzutu.

Również rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w zaskarżonym wyroku – w świetle okoliczności sprawy i wysokości zasądzonej kwoty - jest zasadne. Sama trudna sytuacja materialna powoda jest niewystarczająca do odstąpienia od obciążania kosztami należnymi drugiej stronie, a brak innych wyjątkowych okoliczności o których mowa w art. 102 kpc.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt. 1 wyroku na zasadzie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w pkt. 2 wyroku, na podstawie art. 98 kpc w związku z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa ( Dz. U. tj. z 2013 poz. 1150 z późn. zm. ) oraz o § 10 pkt. 25 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. nr 163 poz. 1349 z późn. zm.), w myśl zasady odpowiedzialności za wynik postępowania nie znajdując w niniejszej sprawie żadnych okoliczności, które mogłyby przemawiać za nieobciążaniem powoda kosztami postępowania apelacyjnego. Wynagrodzenie dla pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla powoda zostało przyznane w pkt. 3 wyroku na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. prawo o adwokaturze ( Dz. U. tj. z 2014 r.